Psykisk helse etter evakuering som barn

Finske barn som ble evakuert fra familien under den annen verdenskrig, hadde ikke økt risiko for psykiske lidelser i voksen alder.

I krigssituasjoner eller ved naturkatastrofer står valget ofte mellom å beskytte barn fra fare og atskillelse fra nære omsorgspersoner. Under den annen verdenskrig ble 49 000 finske barn evakuert til svenske fosterfamilier for å bli beskyttet. Konsekvensene av evakueringen for den mentale helsen

på lang sikt er undersøkt i en studie med over 45 000 barn født i Finland i perioden 1933–44 (1). Utfall var registrerte innleggelser ved finske sykehus grunnet psykisk lidelse fra 1971 til 2011.

Det var ingen forskjell i risiko for innleggelse mellom dem som var blitt evakuert og

deres søsken som ikke ble det (hasardratio 0,89; 95 % KI 0,64–1,26). En subanalyse viste imidlertid at evakuerte jenter hadde større risiko for innleggelse på grunn av stemningslidelser i voksen alder enn deres ikke-evakuerte søstre (hasardratio 2,19; 95 % KI 1,10–4,33).

– Kunnskap om evakuering av barn fra krigssoner er dessverre svært aktuelt, sier forsker Grete Dyb ved Nasjonalt kunnskaps-senter om vold og traumatisk stress. – Det finnes flere studier der man har rapportert om fare for helseskade både fra opphold i krigssoner og fra evakuering. Denne omfattende studien bekrefter at kvinner som var evakuert, har slitt med alvorlige stemningslidelser, mens menn ikke fikk slike problemer, sier hun.

– Siden det er stor kjønnsvariasjon når det gjelder konsekvenser for helse og sosial fungering etter slike hendelser, ville det ha vært interessant å vite om rusproblemer, kriminalitet og tidlig død hos menn var mer vanlig. Men studien følger voksne fra 38 års alder og gir ikke kunnskap om hvordan barn og unge hadde det etter de kom hjem fra fosterfamilie, påpeker Dyb.

Trine B. Haugen
Tidsskriftet

Litteratur

1. Santavirta T, Santavirta N, Betancourt TS et al. Long term mental health outcomes of Finnish children evacuated to Swedish families during the second world war and their non-evacuated siblings: cohort study. *BMJ* 2015; 350: g7753.

Foto: Scanpix Denmark

Hetebølge gir økt risiko for sykehusinnleggelser

Mange eldre må innlegges i sykehus under hetebølger, oftest på grunn av hetslag, dehydrering og elektrolyttforstyrrelser.

I en amerikansk studie har man undersøkt antall sykehusinnleggelser hos eldre under hetebølger og årsakene til dette (1). Data ble samlet inn fra nesten 2 000 områder i USA med rundt 24 millioner innbyggere over 65 år. Hetebølge ble definert som to eller flere dager med temperatur over 99-prosentilen. Eldre mennesker hadde økt relativ risiko for innleggelse under hetebølger på grunn av

elektrolyttforstyrrelser (RR 1,18; 95 % KI 1,12–1,25), nyresvikt (RR 1,14; 95 % KI 1,06–1,23), urinveisinfeksjoner (RR 1,10; 95 % KI 1,04–1,16), sepsis (RR 1,06; 95 % KI 1,00–1,11) og hetslag (RR 2,54; 95 % KI 2,14–3,01). Den absolutte risikoen var generelt liten for samtlige årsaker.

– Det er vel kjent at eldre mennesker er sårbare i svært varmt vær, sier Anette Høyen Ranhoff, som er professor i geriatri ved Universitetet i Bergen og overlege på Diakonhjemmet sykehus i Oslo. – Denne studien bringer kunnskap om årsaker til sykehusinnleggelser, sier hun.

– Risikoen for innleggelse var høyest de dagene det var svært varmt, men forble for-

høyet de påfølgende fem dagene. Også i Norge kan vi ha lange perioder med svært varmt vær om sommeren, slik som sommeren 2014. Denne studien er derfor relevant også for norske forhold. I slike situasjoner er det spesielt viktig å huske på tilstrekkelig væsketilførsel for å forebygge dehydrering, sier Ranhoff.

Tor Atle Rosness
Tidsskriftet

Litteratur

1. Bobb JF, Obermeyer Z, Wang Y et al. Cause-specific risk of hospital admission related to extreme heat in older adults. *JAMA* 2014; 312: 2659–67.